

3.7 Практика навчання учителів фізичної культури, інтегрованого курсу «Здоров'я. Безпека. Добробут» на тренінгах щодо реалізації державного стандарту базової середньої освіти

Протягом 2020-2021 років колектив Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (далі – Інститут) здійснював діяльність з науково-методичного та організаційного супроводу реалізації Концепції «Нова українська школа», підготовки педагогічних працівників та керівників закладів освіти Запорізької області до реалізації нового Державного стандарту базової середньої освіти за кількома основними напрямками. Організаційний та науково-методичний супровід діяльності закладів загальної середньої освіти Запорізької області в умовах запровадження нового змісту освіти був реалізований завдяки:

- розробці освітніх програм тренінгів «Нова українська школа: адаптаційний цикл базової середньої освіти» для вчителів 5-6 класів закладів загальної середньої освіти, які забезпечуватимуть реалізацію нового Державного стандарту базової середньої освіти; «НУШ: базова середня освіта: управлінський супровід» для керівників закладів загальної середньої освіти та ін.;
- проведення навчальних тренінгів для педагогів закладів освіти Запорізької області.

У 2022 році в складних умовах воєнного стану Інститут продовжив роботу з пілотними закладами освіти та педагогами області щодо подальшого розвитку їхньої професійної компетентності та готовності до впровадження концепції «Нова українська школа». Усі напрацювання систематизовані до науково-методичного посібника [202].

Зауважимо, що тренінги з педагогами щодо впровадження концепції «Нова українська школа: адаптаційний цикл базової середньої освіти» для вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти, складаються з двох курсів [203, с. 3].

За освітніми галузями «Фізична культура» та «Соціальна і здоров'язбережувальна» за період з 2021-2022 рр. здійснена така робота (табл. 1).

Таблиця 1

Кількість тренінгів та підготовлених педагогів за освітніми галузями «Фізична культура» та «Соціальна і здоров'язбережувальна» (жовтень, 2021 р. - листопад, 2022 р.)

Освітня галузь	Курс перший		Курс другий	
	К-сть тренінгів	К-сть педагогів	К-сть тренінгів	К-сть педагогів
Фізична культура	19	478	1	26
Соціальна і здоров'язбережувальна	9	315	1	28
РАЗОМ	28	793	2	54

Зокрема, за програмою тренінгів «Нова українська школа: адаптаційний цикл базової середньої освіти» (курс перший) були підготовлені регіональні тренери: освітня галузь «Фізична культура» – 29 осіб; соціальна і здоров'язбережувальна освітня галузь (інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут») – 21 особа. Упродовж другого курсу – відповідно 19 і 18 осіб.

Метою монографії є обмін досвідом з представниками педагогічної спільноти щодо навчання педагогічних працівників за освітніми галузями «Фізична культура» та «Соціальна і здоров'язбережувальна» відповідно до тематики другого модуля освітньої програми тренінгу (курс другий). До змісту матеріалу також включили питання організації навчання за темою «Особливості впровадження інклюзивного навчання та реалізація педагогічної підтримки учнів з особливими освітніми потребами на рівні базової середньої освіти».

Освітня діяльність забезпечувалась завдяки функціонуванню дистанційної платформи «Освітнє середовище Запорізького регіону», яка об'єднує веб-ресурси: «Сайт КЗ «ЗОШПО» ЗОР», методичний портал «ЗапоВікі», ІСУО Запорізької області, дистанційну платформу підвищення кваліфікації

педагогічних працівників (URL: <https://ele.zp.ua/training/>). У процесі наповнення курсу на дистанційній платформі найбільш популярними у використанні є певні ресурси та види діяльності або так звані модулі: «Книга», «Тека»; «Урок»; «Тест»; «Завдання»; «Глосарій».

Крім того проводяться вебінари із використанням програми ZOOM. Постійно здійснюється відеозапис вебінарів для того, щоб педагоги мали нагоду ще раз подивитися певні фрагменти відео. Також такі записи використовуються тими педагогами, хто не зміг взяти участь у синхронному спілкуванні. Для цього створені тематичні плейлисти на відеохостингу YouTube (табл. 2).

Таблиця 2

Тематичні плейлисти

Освітня галузь «Фізична культура»	Соціальна та здоров'язбережувальна освітня галузь (інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»)
 https://cutt.ly/uVT2HEv	 https://cutt.ly/HVUH4l7

Для активізації пізнавального інтересу учасників тренінгу використовуються такі ресурси: навчальна платформа «Kahoot!», інтерактивні дошки Google Jamboard, Linoit, Flinga, Padlet; інструмент для опитувань та вікторин Mentimeter; платформа для створення навчальних матеріалів Wordwall; онлайн-сервіс для створення інтерактивних вправ LearningApps; генератор кросвордів Crossword Labs; генератор ребусів Rebus1; платформа для створення інтерактивного контенту H5P.

Тема «Особливості впровадження інклюзивного навчання та реалізація педагогічної підтримки учнів з особливими освітніми потребами на рівні базової середньої освіти»

Масштабне впровадження ідеї інклюзії в закладах освіти України значною мірою залежить від професійних компетентностей педагогічних кадрів. У цьому ракурсі особливого значення набуває проблема формування інклюзивної компетентності педагогів, що є інтегрованим особистісним утворенням на засадах інклюзивних знань, спеціальних інклюзивних умінь і навичок, професійних і особистісно значущих якостей, опанування здоров'язбережувальними і корекційно-розвивальними технологіями, що зумовлюють його готовність до професійної діяльності [206].

На дистанційній платформі пропонуємо модуль «Глосарій» це довідник для сучасного фахівця інклюзивного освітнього простору, де надані визначення основних понять з теми та їх тлумачення. Учасникам тренінгу пропонується самостійно ознайомитися з презентацією, яка завантажена в модуль «Тека». Це скарбничка з корисними матеріалами для організації якісного інклюзивного навчання для педагогічних працівників. Зміст теки стосується основних тематичних питань:

1. Поняття «особливі освітні потреби», «інклюзивне навчання», «інклюзивне освітнє середовище».
2. Організація інклюзивного навчання на рівні базової середньої освіти.
3. Провідні принципи забезпечення ефективного переходу учнів з особливими освітніми потребами від початкової до базової освіти.
4. Категорії (типи) особливих освітніх потреб (труднощів): загальна характеристика вірогідного прояву, ступінь прояву, рівень підтримки учня з особливими освітніми потребами в закладі освіти.
5. Особливості надання педагогічної підтримки учням з особливими освітніми потребами.
6. Використання цифрових технологій та дистанційного навчання під час інклюзивного навчання.

Ознайомлення з теоретичним матеріалом супроводжується інтерактивною вправою. Учасникам тренінгу пропонується виконати інтерактивну вправу «Організація якісного інклюзивного навчання» (діяльність «Урок»). У структурі

інтерактивних завдань текстові блоки з різних тематичних аспектів. Наприклад, на сторінці «Зіставити компетентності вчителя в інклюзивній освіті» (рис. 1) учасникам тренінгу пропонується розподілити текстові блоки у таких стовпчиках таблиці: повага до різноманіття учнів; підтримка всіх учнів; спільна робота з іншими фахівцями та батьками.

Для всіх учнів однаково важливим є академічне, практичне, соціальне і емоційне навчання	Інклюзивна освіта не підлягає обговоренню	Очікування вчителів є ключовим фактором успіху дитини
Цінність співпраці, партнерських стосунків і спільної роботи в команді з іншими професіоналами	Цінність спільної роботи з батьками і родинами	Ефективні вчителі - це вчителі всіх учнів
Це корисно як для дітей так і для суспільства загалом	Всі діти мають право бути залученими до інклюзивної освіти	

Повага до різноманіття учнів	Підтримка всіх учнів	Спільна робота з іншими фахівцями і батьками

Рисунок 1. Фрагмент інтерактивної вправи

Завершення кожного текстового блоку інтерактивної вправи містить декілька відповідей. Якщо слухач обирає правильну відповідь, то переходить на наступну сторінку ресурсу. По завершенні текстових блоків пропонується надати відповіді на тестові питання.

Зміст сторінок з тестовими питаннями спрямований на усвідомлення дефініцій: інклюзія; концепція універсального дизайну; мета інклюзії в освіті; адаптація та модифікація. Ця робота автоматично оцінюється.

Після виконання інтерактивної вправи слухачам пропонується виконати залікову роботу, яка містить два завдання.

1. Проаналізуйте зміст таблиці «Рівні підтримки в освітньому процесі у закладах загальної середньої освіти» (Постанова КМУ від 15.09.2021 № 957 «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти», додаток 1). Оберіть рівні надання підтримки особи з особливими освітніми потребами відповідно до визначеного твердження. Внесіть обрані рівні у стовпчик «Рівні підтримки» таблиці. Критерії оцінювання роботи: одна правильна відповідь + 7,5 балів; максимальна оцінка $7,5 \times 8 = 60$ балів.

Рівні надання підтримки особи з особливими освітніми потребами

№ п/п	Твердження	Рівні підтримки
1.	Критерії визначення: можлива потреба в присутності асистента учня	
2.	Умови забезпечення підтримки: підтримка надається без висновку інклюзивно-ресурсного центру	
3.	Фінансове забезпечення: без додаткового фінансування	
4.	Механізм отримання підтримки в освітньому процесі: складається індивідуальна програма розвитку	
5.	Індивідуальна освітня траєкторія, механізм її реалізації: надається до двох корекційно-розвиткових та психолого-педагогічних занять на тиждень	
6.	Забезпечення допоміжними засобами для навчання: закупівля обладнання на 35 відсотків загальної суми фінансової підтримки	
7.	Облаштування освітнього середовища: облаштування ресурсної кімнати	
8.	Проведення поточного, семестрового та річного оцінювання та/або державної підсумкової атестації: на основі загальних критеріїв оцінювання з урахуванням індивідуального навчального плану	

2. Розробіть алгоритм дій щодо організації роботи з дитиною з особливими освітніми потребами на рівні базової середньої освіти (не менше 5 пунктів). Критерії оцінювання роботи: за повне та обґрунтоване завдання + 40 балів.

Тема «Методичні аспекти організації освітнього процесу з фізичної культури»

У процесі самостійної роботи учасники виконують завдання з використанням модуля діяльності «Урок», який має підтему «Нова фізкультура в п'ятому класі НУШ». Тематика сторінок з теоретичним матеріалом така: вимоги до сучасного уроку фізичної культури; компетентнісний потенціал освітньої галузі «Фізична культура»; реалізація компетентнісного підходу на уроці фізичної культури; суперечності в методиці фізичного виховання; методика компетентнісно орієнтованих рухових завдань; формування цінностей

на уроках фізичної культури; дитиноцентризм і педагогіка партнерства; структура та змістове наповнення нового уроку фізичної культури.

Сторінки з навчальними тестовими завданнями та питаннями пов'язані зі змістом сторінок з теоретичним матеріалом: про завдання навчання предмета «Фізична культура»; про компетентності; про пояснювальну записку модельної навчальної програми; про традиційне та компетентнісно орієнтоване рухове завдання; про цінності; про принципи концепції НУШ; про урок заради здоров'я.

Завдання до залікової роботи мають вигляд міні-проєкту.

Частина 1. Методичні аспекти організації освітнього процесу з начального предмета «Фізична культура» (50 балів)

1.1. Загальні дані компетентнісно орієнтованого рухового завдання (далі – КОРЗ) (6 балів)

- обрати відео КОРЗ (<https://cutt.ly/7Cnuc6h>)



- внести інформацію до таблиці.

Назва КОРЗ	
Веб-адреса відео КОРЗ	
Яке педагогічне завдання	
Яка компетентність	
Яка вимога до сучасного уроку	
До якого модуля Програми	

1.2. Якісний потенціал КОРЗ (12 балів)

- продовжити аналізувати обране Вами КОРЗ, вносити інформацію до таблиці.

На яку групу цінностей спрямоване КОРЗ?	
Які риси діяльнісного підходу враховано?	
Яким чином задовольняється принцип дитиноцентризму?	
Яким чином задовольняється принцип педагогіки партнерства?	
Яким чином задовольняється принцип наскрізного процесу формування цінностей?	
Ваші поради щодо удосконалення КОРЗ	

1.3. «Спортивне орієнтування» в пояснювальній записці модельної навчальної програми (32 бали). <https://cutt.ly/ICDOFJx>

- на підставі аналізу пояснювальної записки внести інформацію до таблиці; на зразок – перший рядок вже готовий.

Назва категорії	Кількість позицій (цифра)	Цитатою – одну позицію
Ціннісні орієнтири	9	плекання в учнів любові до рідного краю, відповідального ставлення до довкілля
Комплекс завдань		
Ключові компетентності		
Головні вимоги до сучасного уроку		
Етапи Ліги активних учнів і учениць здорової України		
Види оцінювання результатів навчання учнів і учениць		
Інваріантний модуль		
Варіативні модулі		
Свідectво досягнень. Характеристика навчальної діяльності		

Початок вебінару з цієї теми проводиться в ігровому режимі з використанням навчальної платформи «Kahoot!». Учасники у вигляді вікторини надають відповіді стосовно основних положень, які викладені в інструктивно-методичних рекомендаціях Міністерства освіти і науки України щодо організації освітнього процесу та викладання фізичної культури у закладах загальної середньої освіти у 2022/2023 навчальному році (5 клас). Таким чином учасники ще раз звертають увагу на певні позиції зазначеного документа, а також персонально випробують можливості навчальної платформи «Kahoot!» під час дистанційного навчання, для формувального оцінювання тощо. Подальша робота присвячується роз'ясненню деталей щодо виконання залікової роботи (в даному випадку – міні-проєкту).

Тема «Інструменти формувального оцінювання на уроках фізичної культури»

Учасникам тренінгу пропонується виконати завдання з використанням модуля «Урок» за підтемою «Від формального до формувального оцінювання досягнень учнів і учениць». Контент сторінок з теоретичним матеріалом має

такий зміст: загальні підходи до оцінювання; свідоцтво навчальних досягнень учнів і учениць; досвід формувального оцінювання досягнень учнів і учениць. Сторінки з навчальними тестовими завданнями та питаннями подані за такою тематикою: про досвід формувального оцінювання; про таксономію Блума; про навчальні (освітні) цілі та навчальну діяльність; про формулювання теми уроку; про модель рухового завдання на урок.

Завдання до залікової роботи (друга частина міні-проекту) такі.

2.1. Модель завдання для здійснення формувального оцінювання (7+31=38 балів).

- до змісту таблиці вписати відповідну інформацію замість знаків ???

Загальні дані про рухове завдання	
Педагогічне завдання освітньої галузі, на вирішення якого спрямована діяльність учнів/учениць	???
Тема уроку	???
Група результатів, на які зорієнтована діяльність	???
Загальний результат, на який зорієнтована діяльність	???
Компетентність, на формування якої спрямована діяльність	???
Складова компетентності	???
Навчальна ціль для учнів/учениць	???
Назва завдання «???»	
Опис завдання: ???	

2.2. Вгадати чи помилитися? Знати! (12 балів)

- утворити дидактичний ланцюг (три горизонталі); перемістити текст, який подано під таблицею, у відповідні графи.

ЗАГАЛЬНИЙ РЕЗУЛЬТАТ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	НАВЧАЛЬНА ЦІЛЬ ДЛЯ УЧНІВ	НАВЧАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ

Оцінити, як різні емоції впливають на результат змагань (оцінка).

Пояснити, як використовуються вправи для різних цілей (розуміння).

Порівняти вправи, які включені до тренування, за різним впливом (синтез).

Пояснити, чому техніка рухового елемента важлива (розуміння)?

Розвиває свої когнітивні властивості у процесі фізичного виховання (ФІО 1.3)

Визначає мету систематичної рухової діяльності (ФІО 1.1)

Демонструє техніку фізичних вправ (ФІО 2.1)

Регулює свій психоемоційний стан у процесі рухової діяльності (ФІО 3.3)

Емоційний руховий лабіринт.

Тренування в осередках.

Фітнес-калейдоскоп.

Вправи помилку.

На допомогу учасникам тренінгу створено «Педагогічну скарбничку сучасного вчителя фізичної культури» з використанням модуля «Книга» (рис. 2).

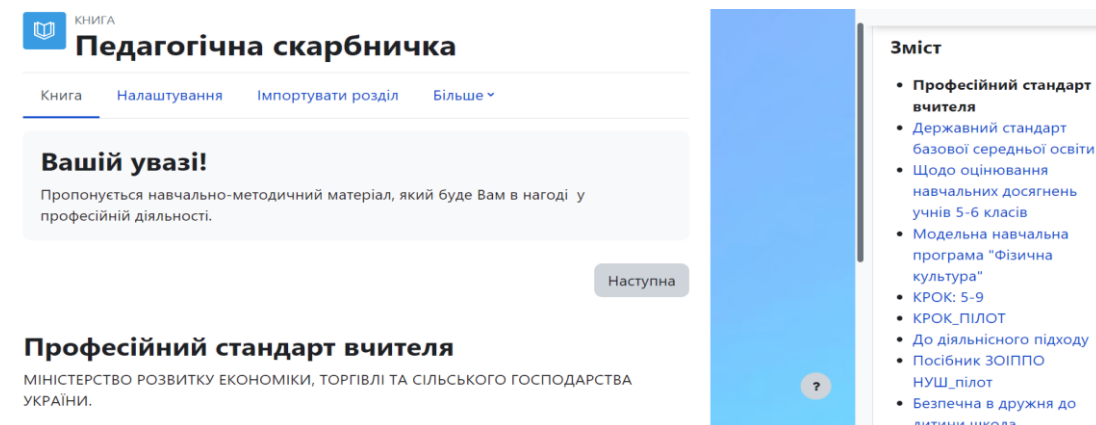


Рисунок 2. Фрагмент змісту «Педагогічної скарбнички»

Практикум з укладання навчальної програми з фізичної культури

Учасникам тренінгу пропонується розробити навчальну програму на наступну навчальну чверть або триместр з використанням онлайн-системи «Конструктор навчальних програм» (<http://constructor.nus.org.ua/>). Вебінар присвячений поясненню особливостей планування освітнього процесу з фізичної культури, технічним нюансам роботи в онлайн-системі «Конструктор навчальних програм». Під час першої частини вебінару викладач разом з учасниками з використанням презентації «Новій фізкультурі – нове планування» ще раз читали, розмірковували, аналізували та ін. основні позиції пояснювальної записки модельної навчальної програми з фізичної культури (рис. 3).



Рисунок 3. Слайд презентації

Таким чином накопичувалися аргументи і факти стосовно того, як планувати урочну діяльність з фізичної культури в НУШ. Дві тренувальні вправи були присвячені закріпленню (повторенню) деяких позицій.

Перша тренувальна вправа «Залишаємо? Знищуємо»

Пропоновано учасникам визначитися, що вони будуть робити під час планування, а від чого відмовляються. Перелік дій такий:

1. Відмовитися від нормативів та оцінки за техніку виконання елементів модулів. Уточнити освітні досягнення учнів і учениць.
2. Визначитися з темами уроків. Назви модулів не є темою.
3. Усі види діяльності на уроках мають бути підпорядковані наближенню до результатів навчання учнів і учениць. Слід укладати логічний дидактичний ланцюг.
4. Формулювати для учнів і учениць освітні (навчальні) цілі та критерії.
5. Дозволяти учням і ученицям змінювати модулі в будь-який час уроку.
6. Вчити учнів і учениць правильній техніці виконання рухових елементів.

Правильними є такі позиції: залишаємо 1-4 дії, а 5-6 – знищуємо. Якщо давати можливість учням і ученицям змінювати модуль в будь-який час уроку, це призведе до організаційного хаосу та появи звички не досягати позитивного результату в обраній діяльності. Стосовно дії № 6: слід вчити учнів і учениць раціональній техніці виконання рухової дії.

Друга тренувальна вправа «Групуємо освітні (навчальні) цілі та навчальні види діяльності (рухові завдання)».

Учасникам пропонується визначити, до якої групи належать наступні завдання учням і ученицям.

1. Розробити та виконати тренування для поліпшення стану людини: 4 вправи по 4 хвилини.
2. Порівняти вправи, які включені до тренування, за різним впливом на людину.
3. Скласти комплекс вправ щодо розвитку обраної вами фізичної якості.
4. Пояснити, як використовуються вправи для різних цілей.
5. Скласти та виконати рухову зв'язку «Люди + предмети + рухи = Результат». До 10 хвилин.
6. Пояснити, чому техніка рухового елемента важлива.
7. Із використанням наявних ресурсів скласти і виконати програму для здорового хребта.
8. Визначитися, як, коли, де і нащо виконувати розроблену програму.

Правильні відповіді: до освітніх (навчальних) цілей відносяться всі завдання, які в списку мають непарні номери; до навчальних видів діяльності (рухових завдань) – ті, які в списку мають парні номери.

Результат роботи за наведеним вище змістом став базою для відпрацювання прийомів укладання дидактичного ланцюга, розробкою робочого плану реалізації програмного матеріалу з предмета «Фізична культура» (рис. 4).

Тема уроків	№ уроків	Календар проведення уроків	Варіативні модулі, зміст яких використовується	Компетентність: складові компетентності	Орієнтири для формування оцінювання досягнень учнів і учениць	Освітні (навчальні) цілі для учнів і учениць
Особистісні, якість та когнітивні властивості	1	01.09.2022	Всеукраїнський урок «Ми – українці: честь і слава незламним».			
	2,3,4	02.09.2022	Рухливі ігри: Організація та проведення рухливих ігор, естафет, розваг. Алтимат-фрізбі: Базові знання правил алтимату. Футбол: Рухливі ігри та естафети з м'ячем.	Вільне володіння державною мовою: залагоджувати конфлікти і проблемні ситуації. Математична компетентність: вести рахунок, здійснювати вимірювання величин у різних видах спорту. Компетентності в галузі природничих наук, техніки і технологій: виконувати різні фізичні вправи (ігри) на природі.	Пояснює мету виконання фізичних вправ з допомогою вчителя, визначає завдання [6-ФІО-1.1.1-1]. Виконує довготривалі фізичні вправи [6-ФІО-1.2.1-1]. Нестандартно вирішує рухові та інші завдання [6-ФІО-1.3.2-3].	Пояснити, як використовуються вправи для різних цілей (розуміння). Які математичні здібності вам були при нагоді? Нащо вимірювати та рахувати різні показники у процесі занять фізкультурою? (знання, розуміння). Порівняти вправи, які включені до тренування, за різним впливом (синтез).
	5,6,7	03.09.2022	Рухливі ігри: Вивчення основних видів рухливих ігор, які мають різні педагогічні завдання і руховий зміст. Алтимат-фрізбі: Базове уявлення про дух гри. Футбол: Пересування, жонглювання.			

- Ключові фрази з педагогічних завдань, які зазначені в модельній навчальній програмі.
- Зазначаються рухові елементи з обраних модулів як засоби, за допомогою яких формуються компетентності та досягаються загальні результати.
- Відповідають певній групі загальних результатів навчання; обумовлюють напрямок для здійснення формувального оцінювання досягнень учнів/учениць.
- 01.09.2022 – перший тиждень 09 місяця 2022 року

Рисунок 4. Фрагмент робочого плану реалізації програмного матеріалу з предмета «фізична культура»

Усі напрацьовані навички будуть у нагоді учасникам тренінгу під час розробки навчальної програми з використанням онлайн-системи «Конструктор навчальних програм». Також завдання побудовані таким чином, щоб під час їхнього виконання учасники зверталися до матеріалів першого курсу, які в них залишилися завдяки робочому зошиту вчителя «Фізична культура: КРОК на новий рівень» [205]. Додатково учасники мають можливість використовувати «Шпаргалку для сміливих», яка створена за допомогою модуля «Книга» (рис. 5).

КНИГА

"Шпаргалка" для тих, хто сміливий!

Книга

Налаштування

Імпортувати розділ

Більше

Мої вітаннячка!

Якщо Ви тут, Ви наважилися, ризикнули спробувати розробити навчальну програму за допомогою Конструктора.

Ця "Шпаргалка" містить контент, який допоможе Вам зорієнтуватися в цій діяльності.

Наступна

Зміст

1. Конструктор навчальних програм.

2. Державний стандарт базової середньої освіти

3. Модельна навчальна програма

4. Інструктивно-методичні рекомендації МОН України

5. Тут - Свідоцтво досягнень учнів і учениць

6. Пояснювальна записка до навчальної програми

7. Навчальна програма. 5 клас. 105 годин

8. Тренажер для підготовки до планування

1. Конструктор навчальних програм.

Порадник.

Рисунок 5. Фрагмент змісту «Шпаргалки»

Освітня галузь «Соціальна та здоров'язбережувальна» (інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»)

Навчання на тренінгу «Нова українська школа: адаптаційний цикл базової середньої освіти» розпочинається з настановного заняття. Від нього значною мірою залежить успішність тренінгу загалом, оскільки під час зустрічі тренер знайомить учасників з особливостями роботи на дистанційній платформі, проводить вправу «Знайомство» (наприклад, з яким казковим героєм асоціюється у Вас вчитель НУШ, з яким предметом асоціюється професія «вчитель», скрабл «Будьмо знайомі» (рис. 6)), організовує колективне створення правил ефективної роботи на тренінгу та розгляд організаційних питань (ранкове коло в чаті, створення портфоліо групи, особливості взаємодії тощо).



Рисунок 6. Слайд презентації «Будьмо знайомі»

Важливим елементом модуля є ресурс «Книга». Він дозволяє створювати колекцію посилань за відповідною тематикою, впорядковуючи їх за розділами. На нашому курсі в допомогу слухачам створена книга «Бібліотека Педагога НУШ», структурована за розділами: «Нормативні документи», «Модельні навчальні програми», «Методичні аспекти організації освітнього процесу», «Інструменти формування оцінювання» тощо.

Робота учасників тренінгу над модулем «Організація освітнього процесу з інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» здійснюється у процесі опрацювання двох тем: «Методичні аспекти організації освітнього процесу з інтегрованого курсу “Здоров'я, безпека та добробут”» та «Інструменти формування оцінювання на уроках інтегрованого курсу “Здоров'я, безпека та

добробут”». Педагоги опановують теоретичний матеріал під час виконання інтерактивних вправ, створених за допомогою діяльності «Урок». Такий формат враховує особливості сприйняття сучасною людиною інформації, передбачає активну пізнавальну діяльність, високий ступінь залучення кожного, дає можливість використати нові знання та навички у середовищі без страху помилитися, оскільки учасники мають необмежену кількість спроб.

Розглянемо особливості роботи над кожною з тем модуля.

Тема «Методичні аспекти організації освітнього процесу з інтегрованого курсу «Здоров’я, безпека та добробут»

Робота слухачів над цією темою починається з самостійного опрацювання інтерактивної вправи «Здоров’я, безпека та добробут: методичні аспекти викладання діяльності» (діяльність «Урок»). Вправа містить сторінки з теоретичним матеріалом та тестовими завданнями, які дають можливість відразу з’ясувати чи засвоїли слухачі матеріал і за необхідності повернутися на попередню сторінку. Ці сторінки у вправі розподілені таким чином, що взаємопов’язані тематичні та тестові сторінки стоять поруч. Така структура, на нашу думку, підвищує ефективність опанування матеріалу. Бали за цей вид діяльності автоматично фіксуються у журналі оцінок. До зазначеної інтерактивної вправи включені сторінки з такою тематикою: сучасний учитель для сучасного покоління; заради кого все; ціннісні орієнтири; мета соціальної і здоров’язбережувальної освітньої галузі; компетентнісний підхід; складові сучасної компетентнісно орієнтованої освітньої моделі; модельні навчальні програми; про компетентності; календарно-тематичне планування; навчальні цілі важливі; навчальні цілі та зміст; вимоги до сучасного уроку; характеристики завдань для сучасних учнів; техніка SMART; деякі мережеві ресурси; сервіси та інструменти для використання на уроках інтегрованого курсу «Здоров’я, безпека та добробут»; компетентнісно орієнтоване завдання; технології критичного мислення; проєктна технологія; технології розвитку креативного мислення. Сторінки з тестовими питаннями акцентують увагу слухачів на таких позиціях: які ціннісні орієнтири базової середньої освіти; за якими показниками в розвитку

особистості учня / учениці визначається ступінь сформованості компетентності; які основні компоненти календарно-тематичного планування; як формувати навчальні цілі; які педагогічні дії належать до методичного мотлоху; які ознаки навчальної цілі за технікою SMART.

На початку вебінару з означеної теми учасники тренінгу співвіднесли особливості представників покоління Альфа та необхідні для ефективної взаємодії з ними компетентності сучасних педагогів. Робота була організована засобами інтерактивної дошки Flinga. Ця діяльність продемонструвала необхідність оновлення педагогічного інструментарію та зміни підходів до організації освітнього процесу з інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут».

Ознайомлення з теоретичним матеріалом на вебінарі супроводжується тренувальними інтерактивними вправами. Зокрема, після з'ясування особливостей формування навчальних цілей для учнів педагоги тренувалися розрізняти навчальні цілі та види навчальної діяльності. Це уміння є важливим, оскільки на практиці досить часто педагоги плутають навчальні цілі, зміст та діяльність учнів. Чітке розуміння зазначених понять надасть можливість педагогам планувати навчальну діяльність учнів / учениць на уроках задля досягнення певного навчального результату. Педагогам пропонувалося розрізнити такі позиції: 1 уміти розпізнавати дорожні знаки; 2 скласти свій розпорядок дня; 3 обрати одну із ситуацій та підготувати сценки про поведінку в заданій ситуації; 4 визначати «пожирачів часу»; 5 розрізняти пасивну, агресивну й упевнену поведінку; 6 скласти пам'ятку «Як запобігти пожежі»; 7 називати умови горіння; 8 аналізувати заплановані справи.

Навчальні цілі із зазначеного вище переліку – з номерами 1, 4, 5, 7, 8, навчальна діяльність – 2, 3, 6.

Державним стандартом повної загальної середньої освіти (2020) визначено компетентнісний потенціал соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі. Технологічним інструментом, який забезпечить формування компетентностей, виступають компетентнісно орієнтовані завдання. Ми

сконцентрували увагу на визначенні разом зі слухачами характерних рис таких завдань (рис. 7).



Рисунок 7. Характерні риси компетентнісно орієнтованих завдань

Після цього слухачам пропонувалися завдання. За визначеними ознаками необхідно було обрати компетентнісно орієнтовані та довести свою думку, за необхідності запропонувати ідеї для покращення.

На вебінарі значна увага була приділена і особливостям використання wow-ефектів на уроках інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут». Цей методичний прийом, спрямований на те, щоб викликати в учнів подив, сконцентрувати увагу, активізувати їхню пізнавальну активність. Разом з учасниками тренінгу визначили базові педагогічні елементи та тригери wow-ефекту, розглянули приклади таких завдань та конкретизували методичні особливості використання цього прийому.

Логічним завершенням роботи над навчально-методичними матеріалами теми «Методичні аспекти організації освітнього процесу з інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» є виконання педагогами залікової роботи «Крок 1».

КРОК 1. Методичні аспекти організації освітнього процесу з інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» (50 БАЛІВ)

1.1. Встановіть відповідність, перемістивши запропоновані блоки до таблиці (+16 балів).

- ✓ Ціннісні орієнтири
- ✓ Принцип дитиноцентризму
- ✓ Наскрізні вміння
- ✓ Принцип педагогіки партнерства

Таблиця

Складові	Поняття
Орієнтація на потреби учня в освітньому процесі; психологічний комфорт учнів/учениць; розкриття потенціалу кожної дитини.	
Повага до особистості; доброзичливість і позитивне ставлення; довіра у відносинах; діалог – взаємодія – взаємоповага; розподілене лідерство; принципи соціального партнерства	
Повага до особистості учня та визнання пріоритету його інтересів, досвіду; становлення вільної особистості та самостійність; формування культури здорового способу життя учня; довіра та безпека	
Читати з розумінням; висловлювати власну думку в усній і письмовій формі; оцінювати ризики; виявляти ініціативу.	

1. 2. Оберіть компетентісно орієнтоване завдання (КОЗ) у колекції від колег (<https://cutt.ly/OVoKvIv>) або у підручнику, за яким працюєте. Проаналізуйте його, результати зафіксуйте в таблиці (+30 балів).

Візитна картка КОЗ	
Назва КОЗ	
Зміст КОЗ	
Яка компетентність?	
Які очікувані результати?	
Яка вимога до сучасного уроку (вимоги – тут)?	
Які наскрізні вміння?	
До якої теми навчальної програми?	
Якісна характеристика КОЗ	
На яку групу цінностей спрямоване КОЗ?	
Які риси діяльнісного підходу враховано?	
Яким чином задовольняється принцип дитиноцентризму?	
Ваші поради щодо удосконалення КОЗ	

Грамотність та якість оформлення +4 бали.

Тема «Інструменти формувального оцінювання на уроках освітньої галузі»

Традиційно опрацювання теоретичного матеріалу відбувалося самостійно у процесі виконання інтерактивної вправи «Інструменти формувального оцінювання на уроках інтегрованого курсу “Здоров’я, безпека та добробут”». Теоретичні сторінки присвячені такій тематиці: традиційне та формувальне оцінювання (засобами сервісу «Wordwall»), сім ознак оцінювання для навчання, компоненти обов’язкових результатів навчання учнів, два виміри оцінювання засобами сервісу «LearningApps», оцінювання предметів освітньої галузі «Соціальна та здоров’язбережувальна», свідоцтво досягнень, навчальні цілі та таксономія Блума, самооцінювання та взаємооцінювання, нестандартні способи оцінювання, ідеї для формувального оцінювання. Тестові сторінки спонукали учасників шукати відповіді на такі питання: формувальне чи традиційне?, яким є успішне самооцінювання?, що оцінюємо?, чи правильне твердження?, який домен таксономії Блума? (відповідність між доменами таксономії Блума та дієсловами).

Оскільки зазначена тема є логічним продовженням теми «Оцінювання навчальних досягнень учнів у Новій українській школі», робота над нею розпочалася із актуалізації знань учасників тренінгу. Педагогам було запропоновано взяти участь у вікторині «Оцінювання», створеної засобами сервісу «Kahoot». Після привітання переможців та підведення підсумків з’ясували, які питання викликали труднощі та прокоментували правильні відповіді.

Після цього ми звернулися до емоційного досвіду учасників тренінгу та попросили пригадати, які емоції вони переживали, коли отримували оцінки самі або їхні діти, онуки, родичі, друзі. Свої відповіді учасники фіксували на інтерактивній дошці Jamboard. Відповіді продемонстрували широкий спектр емоцій залежно від успішності учня / учениці: від гордості, радості до відчуття несправедливості та бажання помсти. Таке звернення до переживань учасників

стало потужним фундаментом для подальшої розмови про необхідність застосування інструментів формувального оцінювання.

Під час вебінару були прокоментовані методичні рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів на уроках інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут», у процесі виконання тренувальної вправи встановлено відповідність між доменами таксономії Блума та навчальними цілями для учнів, розглянуті деякі стратегії формувального оцінювання. Значна увага приділялася цифровим інструментам формувального оцінювання та сервісам для їх створення. Розглянули приклади інтерактивних відео, карт знань, різних видів опитувань, інтерактивних дошок, вікторин, сервісу ZOOM, який можна використовувати під час вивчення певних тем інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут».

Наприкінці вебінару учасники визначили виклики, які постають перед педагогами під час здійснення формувального оцінювання (рис. 8).

Далі учасники проявили педагогічну сміливість та запропонували можливі компенсаторні дії для подолання цих викликів.

Які можливі виклики на шляху впровадження формувального оцінювання?

Mentimeter

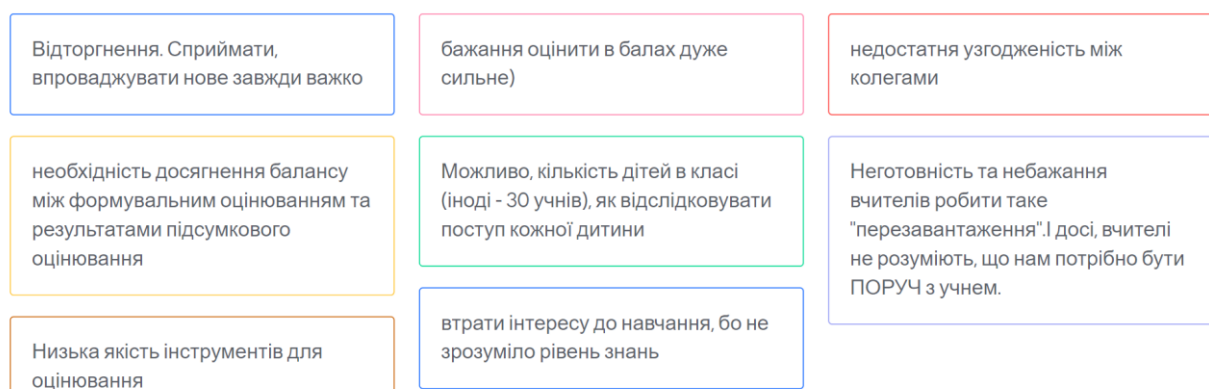


Рисунок 8. Можливі виклики на шляху впровадження формувального оцінювання (відповіді учасників тренінгу)

Після виконання інтерактивної вправи та участі у вебінарі педагоги виконали залікову роботу «Крок 2», яка дала можливість відпрацювати отримані теоретичні знання.

КРОК 2. ПРО ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ (50 БАЛІВ)

2.1. Відновіть логічний ланцюг. Перемістіть текст, який подано нижче до відповідної графі таблиці (+30 балів).

Використовувати перевірену інформацію для прийняття рішення (застосування).

Вправа «Фактчекінг».

Знати правила організації розпорядку дня (знання).

Поводиться безпечно (СЗО 2.4).

Приймає рішення (СЗО 2.3).

Вправа «Алгоритми для безпеки».

Вчиться вчитися (СЗО 4.1).

Вправа «Пожирачі часу».

Вміти викликати необхідні рятувальні служби, повідомляючи відповідно до ситуації необхідну інформацію (застосування).

Загальний результат навчальної діяльності	Навчальна ціль для учнів	Діяльність учнів

2.2. Встановіть відповідність між назвою та описом інструменту формувального оцінювання, поданого в Довіднику; розмістіть текст у таблицю (+16 балів).

Назва	Зміст
3 – 2 - 1	
Підсумок А-Б-В	
Газетний заголовок	
Інтелект-карта	

Довідник:

1. Учні виконують такі варіанти завдань, визначаючи за прочитаним текстом: три речі, які ви дізналися, два цікаві факти, одне питання, що залишилося; три ключові слова, дві відмінності між _, один вплив на _; три важливі факти, дві цікаві ідеї, одне уявлення про себе як учня; три нових терміни, дві нові ідеї, одна річ, яку потрібно обдумати.

2. Кожному учневі в класі присвоюється окрема літера алфавіту, а він обирає слово, яке починається на цю літеру та пов'язане з вивченою темою.

3. Напишіть основні терміни, що відносяться до теми, що вивчається, і попросіть учнів скласти інтелект-карту, яка показує їх взаємозв'язок один з одним. Карту можна скласти як на аркуші паперу, так і в електронному вигляді, використовуючи один з численних безкоштовних онлайн-інструментів.

4. Вигадайте газетний заголовок, який може бути написаний до теми, яку ми вивчаємо. Передайте основну ідею події.

Грамотність та якість оформлення + 4 бали.

Важливим етапом тренінгу, на нашу думку, є підведення підсумків. Під час цього вебінару є можливість проаналізувати виконання залікових робіт

учасниками та акцентувати увагу на важливих моментах, здійснити рефлексію діяльності впродовж навчання, поділитися емоціями та планами на майбутнє. Зворотний зв'язок про перебіг тренінгу ми отримали у процесі виконання вправи «3-2-1». Педагогам пропонувалося на інтерактивні дошки Linoit зазначити три факти, які вони дізналися, дві ідеї, які з'явилися, одне питання, яке залишилося. На завершення учасники тренінгу були об'єднані у сесійні зали для роботи у групах. Необхідно було обрати одну букву та скласти колективну розповідь про тренінг, використовуючи слова, які на неї починаються. Для прикладу, результат роботи однієї з груп: «Зустрілися, знайомилися, зрозуміли завдання, знаходили запитання, здавали заліки, збагатилися знаннями, зраділи завершенню – зорепаду знахідок. Зірки ЗБД».

Зазначимо, що вище були описані види навчальної діяльності педагогів – учасників тренінгів. Однак важливим є той результат, на досягнення якого викладачі спрямовували свою діяльність, так званий індикатор ефективності роботи тренера. Йдеться про конкретні професійні компетентності, перелік яких поданий у Професійному Стандарті вчителя [6] (табл. 3).

Таблиця 3

Індикатори ефективності роботи тренерів

Назва навчальної діяльності	Індикатор ефективності роботи тренера
<i>Тема «Особливості впровадження інклюзивного навчання та реалізація педагогічної підтримки учнів з особливими освітніми потребами на рівні базової середньої освіти»</i>	
«Глосарій». Довідник для сучасного фахівця інклюзивного освітнього простору	Д2.1.
«Тека». Корисні матеріали для організації якісного інклюзивного навчання	Д1.1; Д1.2; Д2.1.
«Урок». Організація якісного інклюзивного навчання	В1.1., В1.2., В1.3.
Залікова робота з теми	А2.1; А2.4; Г1.1.
<i>Тема «Методичні аспекти організації освітнього процесу з фізичної культури»</i>	
«Урок». Нова фізкультура в п'ятому класі НУШ	А2.1; А2.4; А2.6; А2.7
Частина 1 міні-проєкту	А2.2; А3.1; Г3.1
Вебінар з теми	А3.3; Г2.2
«Книга». Педагогічна скарбничка сучасного вчителя фізичної культури	А2.4; Д1.1.

Продовження табл. 3

<i>Тема «Інструменти формувального оцінювання на уроках фізичної культури»</i>	
«Урок». Від формального до формувального оцінювання досягнень учнів і учениць	Б3.1; Б2.1; Г1.1
Частина 2 міні-проекту	В1.2; В1.3; В3.1
Вебінар «Практикум з укладання навчальної програми з фізичної культури»	Г1.2; Г3.2; Д1.3
«Книга». Шпаргалка для сміливих	Д1.2
<i>Тема «Методичні аспекти організації освітнього процесу з інтегрованого курсу “Здоров’я, безпека та добробут”»</i>	
«Урок». Здоров’я, безпека та добробут: методичні аспекти викладання діяльності	А2.1; А2.2; А2.4; А2.7
Залікова робота «Крок 1»	А2.2; А2.4; Г1.2
Вебінар з теми	А3.3; Г2.2
«Книга». «Бібліотека педагога НУШ»	Д1.2; Д2.1
<i>Тема «Інструменти формувального оцінювання на уроках освітньої галузі»</i>	
«Урок». Інструменти формувального оцінювання на уроках інтегрованого курсу «Здоров’я, безпека та добробут»	А2.6; Б1.2; Г3.1
Залікова робота «Крок 2»	Г1.1; Г3.3
Вебінар з теми	А3.3; Б1.1; Б1.3

Такий підхід дозволив усім викладачам більш комплексно підходити до моделювання різних навчальних завдань слухачам або, навпаки, звужувати свою педагогічну увагу на вдосконалення певних компетентностей педагогів.